

ASPECTE ALE TOPONIMIEI SATULUI DOMNIN (JUD. SĂLAJ)

Satul Domnin din județul Sălaj aparține comunei Someș-Odorhei și este așezat în Dealurile Sălajului, la șapte km. de orașul Jibou. În documente, localitatea apare cu denumirile de: Vila Domlun, Vila Domlin, Thoplon, Damion, Dabion, Domnijn, etc.¹ Prima atestare documentară a satului este în 1219 situându-l între cele mai vechi așezări rurale din județul Sălaj.²

Populația satului este formată numai din români, deși la recensămintele din secolele anterioare pe lângă români sînt semnați și puțini maghiari și evrei.³ Ocupațiile locuitorilor au fost din cele mai vechi timpuri agricultura și creșterea animalelor la care s-au adăugat meșteșugurile casnice, cărăușia și negoțul. În ultimul timp populația activă lucrează în cooperativa agricolă de producție sau face naveta la întreprinderile industriale din: Zalău, Baia Mare, Jibou, Someș-Odorhei și Cehu-Silvaniei.

Izvoarele documentare din orînduirea feudală ca și cele din epoca modernă prezintă aspecte legate de lupta sătenilor pentru menținerea întinsului lor hotar. Domninul fiind plasat ca întindere a hotarului între primele localități din zonă după ce reușește să cumpere pășunea din hotarul satului Horoatul Român de lângă Cehu-Silvaniei. Este apreciabil și numărul relativ mare de „oameni înstăriți” cunoscuți cu numele de „armaliști” de unde și numele de sat „nemeșesc” în comparație cu satele din jur, care sînt consemnate ca sate „iobăgești”.⁴

Din documente se poate constata așezarea în Domnin în decursul timpului a unor familii venite din Zona Codrului și hotarul Mineului („Șandra”, azi localitate dispărută), sau chiar cumpărarea de părți din hotar de către persoane ce se stabilesc aici venind din localitățile Noțig și Vărai la sfîrșitul secolului al — XVIII-lea. De asemenea prin fenomenul de „roire” în sudul localității apare o nouă așezare, cunoscută cu numele

¹ C. Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, București, 1967, p. 206—207.

² E. Musca, în *ActaMP*, 8, 1984, p. 273.

³ C. Feneșan, *Izvoare de demografic istoric, I, sec. XVIII Transilvania*, p. 195—196; E. Wagner, în *ActaMP*, 6, 1982, p. 179—192; D. Stoica, I. P. Lazăr, *Șchiță monografică a Sălajului, Șimleu*, 1908, p. 240.

⁴ M. Petri, *Szilágyvármegye monographiája, III*, Budapest, 1900, p. 253; *Arh. stat. Zaláu, Fond. Nr. 17, Doc. nr. 5808—5837 pachet. CC. IX. 58827, CC IX 3834*.

de Domninul Nou, atestat documentar în anul 1549, pe vatra căruia se va constitui actualul sat Bîrsa.

Printr-o anchetă de teren întreprinsă în vara anului 1986 am consemnat un număr de 228 de toponime, dintre care o bună parte pot fi întâlnite înainte de prima jumătate a secolului al XIX-lea după cum rezultă din documentele de arhivă, în timp ce altele, marea majoritate, sînt din a doua jumătate a secolului XIX. Pentru a cunoaște vechile denumiri de locuri din vatra satului și hotarul acestuia am recurs la informațiile celor mai vîrstnici oameni din sat: Ghiurco Catița născută în 1904, Iștoan Victor născut în 1903 și Moldovan Ioan născut în 1904 întrucît persoanele născute după primul război mondial cunosc prea puțin vechile toponime.

Numele topice din această localitate pot fi împărțite după originea și vechimea lor în mai multe categorii. Majoritatea sînt de origine latină: Finațe, Fețe, Coaste, Gardul Țarinii, etc. Altele sînt de origine slavă: Lunci, Dumbravă, Dedițe, Poieni, Călina. În toponimia satului au intrat și cuvinte de origine maghiară pătrunse ca apelative în limba română și luate apoi ca nume topice: Oidăhaza, Bichiș, Iertașul Antii. Pe teritoriul localității Domnin există și nume topice maghiare în special la limita hotarului cu cea a satului Deja (sat cu populație maghiară), acestea nefiind apelative în limba română întrucît au fost date de o populație maghiară și adaptate specificului limbii române: Barc, Berec, Imășel, etc.

La numele topice vechi, legate mai ales de ocupația oamenilor,⁵ configurația și întrebuintarea terenului, mai există un număr mare de toponime noi legate de nume de persoane, schimbarea destinației terenului, porecle, amenajarea de noi gospodării țărănești, ca de exemplu: Rîpa Chișului, Rîtu Neamțului, Teglărie, Laz, Noiștină, Curătură, La Pomi, La Curte, la Colibdi, etc.

Locurile din vatra satului (intravilan) sînt axate toponimic pe poziția sau configurația terenului și mai puțin pe proprietatea cuiva: Josani, Susani, Rîturi, Pe Culme, La Fogădău, La Recea, etc.

În cazul numelor topice din hotar apar apelative legate de proprietate, alături de poziția și configurația terenului,⁶ la care deosebim și alte modalități de stabilire a reperului în cîmp în funcție de: copaci, fîntîni, bălți (tăuri), vii, livezi (pomării).

Cele mai numeroase toponime în cazul satului Domnin sînt cele topografice și pot fi clasificate în: nume topice care descriu forma sau aspectul exterior al locului (Coaste, După Dealul Finațelor, Între Păduri, Pe Țighireaua, În Vâlcei, Valea Răcii); nume topice care evocă natura terenului sau întrebuintarea acestuia (Cărpiniște, Dumbravă, Tufoi, Pomi.); nume topice care arată construcțiile mai importante din locul respectiv

⁵ I. Iordan, *Stilistica limbii române, București, 1975, p. 20.*

⁶ I. Coteanu, *Elemente de dialectologie a limbii române, București, 1961, p. 95—104.*

(Fintina Butului, Fintina din Gozuri⁷, La Cruce, La Moară, La Poieți, La Fogădău.) Alături de oronime o bună parte din toponime își au originea în antroponime (provenind din nume de persoane sau porecle de care se leagă și proprietatea) și hidronime (nume de piraie, bălți)⁸ ca de exemplu: Istocoaia, Fintina lui Bulbuc, Rîtul Neamțului, Valea Toadii, etc. O altă categorie de toponime sînt legate de flora și fauna localității: Dedițe, Făgețel, Părăul Cucului, Șutăița Hulpiște, etc.

După structura lor lingvistică numele topice din satul Domnin pot fi împărțite în:

a) Nume topice formate dintr-un substantiv comun în nominativ ca de exemplu: Coaste, Curătură, Știubei, Josani.

b) Nume topice formate cu prepoziții: După Deal, În Sălaj, La Bulbuc, Pe Păiuș, Sub Lunci.

c) Nume topice formate dintr-un substantiv comun + un adjectiv: Hagăul Mare, Viile Bătrîne.

d) Nume topice formate dintr-un substantiv comun + un alt substantiv comun sau propriu la genitiv: Dealu Feții, Pășunea Oilor, Rîtu Florii.

e) Nume topice formate din substantiv comun la nominativ sau acuzativ + substantiv comun sau propriu la acuzativ cu prepoziție: Drumul de la Biserică, Moara de la Pod.

f) Nume topice formate din substantiv comun + prepoziție + adverb: Pe Riturile din Față, Pe Duleu din Poieni. Acestea din urmă sînt puține la număr. Mai folosită fiind forma lor inversă: Din Sus de Sat, Din Jos de Căntălare. Aceste forme compuse din prepoziție + adverbele *sus*, *jos* + prepoziția *de* nu pot fi considerate nume topice cu valoare individuală; ele fac doar precizări de ordin orientativ pentru anumite locuri din teren.⁹ Numele topice de bază rămîn tot cel din care se formează: La Biserică, La Căntălare, etc.

Fonetic, localitatea se încadrează în graiul someșan folosindu-se ă în loc de e (său — seu, săcure — secure, sămînătoare — semănătoare, reducerea diftongilor la monoftongi (sore — soare, morte — moarte, unsore — unsoare); palatalizarea labialelor (pt'atră — piatră, mn'el — miel, Mn'tru — Mitru); palatalizarea dentalelor (frat'e — frate, lapt'e — lapte); fenomene de asimilare și reducere a grupurilor consonantice (nost — nostru, vost — vostru). În loc de *lui* se folosește *li* (Fintina *li* Bulbuc — Fintina *lui* Bulbuc, geanta domnului — geanta domnuli).

⁷ Fintinile au fost o problemă de maximă importanță, întrucît pînă astăzi, vara în anii secetoși, oamenii nu au unde să-și adape vitele aducînd apă de la fintinile care nu seacă cînd este secetă: Fintina Satului, Fintina Recii, etc. În hotar de asemenea se punea problema apei de băut și adăpat vitele pentru că distanța de sat era foarte mare (3—5 km.). De aceea s-au construit (săpat) fintini în cîmp: Fintina lui Trăian, Fintina de la Nucuț, Fintina din Gozuri, Fintina din Vâlcei, Fintina Hulpii și altele.

⁸ În locurile mlăștinoase existau multe bălți (tăuri) pentru topit cînepa.

⁹ M. Homorodeanu, *Cu privire la metoda culegerii pe teren a numelor topice, în Cercetări de lingvistică, Cluj, XI, 1965, 1, p. 175.*

Particularitățile lexicale sînt cele specifice satelor de Someș și Co-dri, se folosesc cuvinte ca: olog în loc de nimuric (cum se spune în satele din jur), suman nu buică, pemniță nu pejniță, mămăligă nu tocană, etc. Se păstrează și cuvinte de origine maghiară (luher — trifoi, paltău — băț) și germană (șubler — închizător, ștelung — ținută), dar acestea sînt folosite numai de către bătrîni.

Multe toponime au dispărut din uz, ele fiind cunoscute doar de bătrînii satului. Cei tineri cunosc în special toponimele intrate în circulație în ultimul timp întrucît schimbarea formei de proprietate și a destinației terenului au atras după ele ștergerea din vocabularul curent a multor nume de locuri și odată cu aceasta ele au dispărut din memoria oamenilor.¹⁰

Scopul prezentei lucrări este acela de a consemna și explica sensul toponimelor din această localitate deoarece toponimia „poate fi socotită drept o istorie nescrisă, o adevărată arhivă, unde s-au păstrat amintirea atîtor evenimente, întîmplări și fapte mai mult ori mai puțin vechi sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpurilor și au impresionat într-un chip oarecare sufletul popular”¹¹. Toponimia satului Domnîn face parte organică din spiritualitatea acestei vechi așezări românești, care se integrează la rîndul său în istoria și cultura județului Sălaj.

LISTA PRINCIPALELOR NUME DE LOCURI

1. *La Arțari*: Pădurice de arțari în nordul satului.
2. *La Arină*: Loc de unde se scoate arină, pămînt galben sfărîmicios.
3. *La Bărc*: Teren arabil între păduri.¹²
4. *Berec*: Teren arabil; înainte a fost moină.
5. *Bichiș*: Parte de sat; numele îi vine de la fosta pădure de fag (buk = fag în l. maghiară).
6. *La Biserică (La Beserică)*: Partea satului de lângă biserica de lemn.
7. *La Borte (La Bort'e)*: Teren arabil despărțit în mejdii (fișii înierbate) pe care se găsesc trunchiuri de răchiți uscate (borte).
8. *Bortocina Vișlii*: Finaț pe care crește măzărice (bortocină); Vișlă este porecla unui om ce avea pămînt aici.
9. *La Brazi (La Brazi)*: Livadă; aici existau trei brazi.
10. *La Budalău*: Finaț; fostă pășune pentru cai lângă satul Deja.
11. *Capona*: Teren arabil; fost pămînt iobăgesc împărțit în porți (kapon).
12. *La Casa Letoaiei*: Teren arabil; aici avea Letoaia casă (poreclă de la leat)
13. *Pe Călina (pă Călina)*: Teren arabil. Numele îi vine de la călini arbuști ce cresc aici.
14. *La Căntălare*: Teren arabil pe locul unde a fost primăria.
15. *La Căuăcie*: Loc în sat unde era fierăria (căuăcia).

¹⁰ Schimbarea destinației terenului și asolamentul pe scară mare au dus la dispariția vechilor toponime și în special a microtoponimelor apărînd nume noi de tarlale, sole, livezi, pășuni, etc.

¹¹ I. Jordan, *op. cit.*, p. 2; E. Petrovici *Istoria poporului român*, oglindită în toponime în *Studii de dialectologie și toponimie*, București, 1970, p. 241—250.

¹² În sat există două locuri cu numele de Bărc: Dealul Bărcului și La Bărc așezate la o distanță de trei km. unul de altul.

16. *Cerișori*: Pădure de cer (varietate de stejar).
17. *La cioranu*: Loc în sat lângă casa Cioranului (poreclă).
18. *La Ciorinci*: Teren arabil. Aici era o pășune cu cițiva copaci uscați (ciorinci).
19. *La Cireși*: Teren arabil lângă un gard viu cu cireși.
20. *Pe Cinepiști (Pă Cinept'iști)*: Teren arabil; pe acest loc se semăna cînepă.
21. *Cîrlioara*: Pădure de stejar la hotarul cu satul Bîrsa.
22. *La Coadă Vii (La Coadă D'ii)*: Pășune lângă vii.
23. *Coasta Sarhizii (Coste Sarhizi)*: Fînaț pe un deal abrupt.
24. *La Coaste*: Teren arabil lângă pădure; aici a fost pășune pentru oi.
25. *Pe Coaste (pă Coaste)*: Livadă pe un deal lângă sat unde sînt și case.
26. *Coastea Vinții (Coaste Vinți)*: Teren arabil ce este mărginit de o coastă plantată cu vii.
27. *La Colibi (La Colib'di)*: Teren în capătul satului unde erau bordeele țiganilor.
28. *Corniste (Corniș'te)*: Parte de pădure unde cresc corni.
29. *În Corni (În Corn'i)*: Teren arabil la întretăierea a trei drumuri dînd naștere la o parcelă în formă de triunghi.
30. *La Crucița*: Teren arabil în mijlocul căruia se văd pomii ce înconjurau gospodăria unui bătrîn poreclit „Cruciță”.
31. *La Cruce*: Teren în sat unde există o troiță.
32. *Pe Culme (Pă Culme)*: Parte a satului așezată pe deal.
33. *Curătură*: Livadă pe un teren lăzuit lângă Pădurea Școlii.
34. *La Curte (La Curt'e)*: Teren arabil și livadă pe locul conacului.
35. *Dealul Barcului (D'ealu Barculi)*: Pășune pe dealul cu același nume.
36. *Dealul Budoaii (D'ealu Budoaii)*: Teren arabil lângă pădure.
37. *Pe Dealul Dosului (Pă D'ealu Dosului)*: Teren arabil de doștină.
38. *Dealul Feții (D'ealu Feți)*: Deal acoperit cu livezi în partea de vest a satului.
39. *Dealul Fînațelor (D'ealu Fînațelor)*: Teren arabil; de aici începe hotarul Fînațe.
40. *După Dealul Fînațelor (După D'ealu Fînațelor)*: Teren arabil în hotarul cu același nume.
41. *Dealul Nucilor (D'ealu Nucilor)*: Livadă; înainte era teren arabil și creșteau nuci răzleți.
42. *Dedîte (D'ed'îță)*: Plantație de nuci pe o pantă în partea de sud a satului; cu ani în urmă era pășune unde creșteau dedîte de unde li vine și numele.
43. *La Dica (La D'ica)*: Drum pe lângă casa unui om pe care îl chema Dica (diminutiv de la Gheorghe).
44. *Diugăria Mică (D'ugăria Mîică)*: Fînaț înconjurat cu gard viu unde se îngroapau cadavrele animalelor.
45. *Diugăria Vechă (D'ugărie Vet'e)*: Colț de pădure unde se îngroapă animalele moarte.
46. *Dimbuț*: Deal mic în sat unde se întîlnesc trei drumuri.
47. *Pe Dos (Pă Dos)*: Teren arabil cu expoziție nordică.
48. *Dogăreana*: Teren arabil lângă valea Toadii. Numele li vine de la soția dogarului (Dogăreana).
49. *Dosul Birsei (Dosu Birsi)*: Teren arabil de doștină lângă satul Bîrsa.
50. *Drumul Feții (Drumu Feți)*: Drum în hotarul Fețe.
51. *Drumul Răspăienilor (Drumu Răspăien'ilor)*: Drum în hotar; aici avea pămînt Răspău (poreclă).
52. *Drumul Tiznicului (Drumu T'izn'icului)*: Drum prin hotarul Tiznic.
53. *Bumbravă*: Teren arabil mărginit de două piraie.
54. *Făgețel (Făjețăl)*: Pășune; numele li vine de la fagii ce creșteau aici.
55. *Făgiștioară (Făgiș'ioară)*: Teren arabil; cîndva era o pădure de fag.
56. *La Fîntîioară*: Teren arabil; aici se află un izvorăș cu apă de băut.
57. *Fîntina Butului*: Fîntină cu apă rece pe locul unde a șezut Butu (poreclă).
58. *Fîntina Coronașului (Fîntina Coronașuli)*: Fîntină în hotar, făcută de Coronașu (poreclă).
59. *La Fîntina Florii*: Teren arabil; în mijlocul lui este un izvor.
60. *Fîntina Hulpii*: Fîntină în hotar făcută de Hulpea (poreclă).
61. *Fîntina lui Lesandor*: Fîntină în hotar făcută de Lesandor.

62. *Fintina oilor (Fintina uăllor)*: Fintină unde se adapă olle.
63. *La Fintina Nioanchii*: Teren arabil. Aici exista o fintină de piatră departe de sat făcută de Nioanca (poreclă de la Simion).
64. *Fintina lui Poivan*: Fintină în deal lângă casa lui Poivan; poivă = haină de ploaie.
65. *La Fintina lui Pușcaș*: Teren arabil lângă o fintină.
66. *Fintina Popului*: Fintină la drum lângă casa Popului (poreclă).
67. *Fintina Satului*: Fintină în mijlocul satului.¹³
68. *Fintina lui Traian (Fintina li Trăian)*: Fintină în hotar.
69. *Fintina Ținderii*: Fintină lângă casa Ținderii (poreclă).
70. *La Fogădău*: Loc în mijlocul satului unde era crișma.
71. *La Frasin (La Fracsîn)*: Teren arabil; aici exista un frasin.
72. *Fundul Gozului*: Pășune obținută prin defrișarea mărăcinilor (gozuri).
73. *Fundătură*: Vii într-un loc ascuns (înfundat).
74. *Gardul Țarinii*: Teren arabil despărțit de hotarul satului Bulgari printr-un șir de pruni.
75. *În Gozuri*: Livadă de pruni; numle îi vine de la fintina de aici în care cădeau stohuri (gozuri) din carele cu fin.
76. *În Grădinile Ludăienilor*: Loc în sat unde au case Ludăii (poreclă).
77. *Grădin'le Pôpii*: Teren arabil și livadă lângă casa parohială.
78. *Grădina Pițului*: Teren arabil unde avea casă Pițu (poreclă).
79. *Pe Gropi (Pă Grop'ti)*: Livadă pe un deal unde se presupune că a existat un cimitir.
80. *Hagău Mare*: Drum cu urcuș în hotar.
81. *La Hagău*: Teren arabil lângă drumul cu același nume.
82. *La Hetani*: Finaț în care creșteau doi stejari seculari (hetani).
83. *La Hulpe*: Teren arabil; numele îi vine de la un om poreclit Hulpe.
84. *Hulpiște (Hulpt'ișt'e)*: Țărm prăpăstios unde se adăpostesc vulpile.
85. *Hîrbut*: Teren arabil pe deal, unde plugul scotea hîrburi (cioburi).¹⁴
86. *Îclejle*: Teren arabil; a aparținut casei parohiale.
87. *Iertașu Oantii*: Finaț în pădure obținut prin defrișare.
88. *Îmășel*: Teren arabil; fostă pășune (îmaș).
89. *Înhîtturi*: Livadă pe un fost teren arabil expus alunecărilor.
90. *Iștocoia*: Teren arabil și finaț. A fost proprietatea femeii lui Iștoc.
91. *Josani (Josani')*: Parte a satului așezată pe vale.
92. *În Lac*: Finaț într-un loc mlăștinos.
93. *Sub Laz (Su Laz)*: Teren arabil lângă pădure obținut prin lăzuire.
94. *Lăpaștină (Lăpaștină)*: Finaț în loc inundabil.
95. *Lenia Lebeșenilor*: Teren arabil lângă Sălățig; numele îi vine de la Lebeș (om ce mănincă zeamă).
96. *Locul Fișcarășului*: Teren arabil; Fișcarășul era avocatul Vasile Ghiurco).
97. *Pe lunci (Pă Lunci)*: Teren arabil pe dealul de lângă Lunci.
98. *Sub Lunci (Su Lunci)*: Finaț pe loc mlăștinos lângă Valea Dejii.
99. *Lupărie*: Teren arabil; aici erau gropile cu lese pentru prins lupi.
100. *Pe Merezuș (Pă Merezuș)*: Loc în pășune unde stau vitele de amiază.
101. *La Moară*: Finaț; înainte aici era o moară.
102. *La Moara de la Pod*: Finaț lângă podul peste valea Sălajului unde exista o moară, care a ars în 1961.
103. *La Moara Petrii*: Plantație de răchită; în urmă cu douăzeci de ani aici exista o moară.
104. *Pe Moine (Pă Moine')*: Finaț la hotarul cu satul Bulgari.

¹³ Fintina Recii se numea Fintina Caldă în sec. XVIII, intrucît aceasta nu îngheța iarna, vezi *Arh. stat. Zalău, Fond. Nr. 17, Tabela contribuabililor, CC IX, Doc. 7, p. 7.*

¹⁴ Pe Dealul Hîrbut ar fi fost așezat, după tradiție, satul Domnin la începuturile sale.

105. *La Morminte (La Mormint'e)*: Teren arabil cu denivelări.
106. *La Muncel*: Teren arabil pe deal.
107. *Noiștină (Noișt'ină)*: Finaț expus inundațiilor.
108. *La Nucuf*: Finaț; numele îi vine de la un nuc ce exista aici.
109. *La Ochioaie (La Uât'ioaie)*: Finaț mlăștinos.
110. *Ôdăhăza*: Parte de sat. Numele îi vine de la familia Vaida ce avea casa aici.
111. *La Odeanu (La Uăd'ianu)*: Loc în sat unde ședea Odeanu (poreclă).
112. *La Pădurea lui Bulbuc*: Teren arabil obținut prin defrișare.
113. *Între Păduri*: Pășune între două păduri.
114. *La Pădurea lui Chinciș*: Pășune pe locul unei foste păduri.
115. *Pădurea lui Dănilă*: Pădure de foioase. Pe fostul proprietar îl chema Dănilă.
116. *Pădurea lui Groștior (Pădurea li Groș'tior)*: Pădure de stejar. Pe proprietar îl poreclea Groștior (smintină).
117. *Pădurea Juchenilor*: Curătură pe locul unei păduri. Numele îi vine de la Juca (Jujica = Susana).
118. *La Pădurea Picului*: Pășune pe locul unei păduri defrișate.
119. *Pădurea Școlii*: Pădure de stejar și fag de unde se aproviziona școala cu lemne.
120. *Păiș*: Teren arabil aproape de sat; aici era aria pentru treierat.
121. *Pășunea Oilor (Pășunea uăilor)*: Pășune în nordul satului; aici se vărează oile.
122. *Pîrîul Cucului (Părau Cuculi)*: Vale prin pădure unde se auzea cucul cîntînd.
123. *Pîrîul lui Găvrilă (Părau li Găvrilă)*: Pîrîu cu finaț și pruni.
124. *La Pârul Chișului (La Păru Chișuli)*: Finaț în mijlocul căruia se află un pâr pădureț.
125. *La Pârul Muscanului (La Păru Muscanuli)*: Finaț; numele îi vine de la Muscanu (poreclă).
126. *La Pârul Ungurului (La Păru Unguruli)*: Teren arabil; numele îi vine de la un pâr pădureț ce se găsea pe parcela unui ungur din Deja.
127. *La Peri*: Finaț lângă o fîntînă unde existau doi peri sălbatici.
128. *Pîrîul Călinii (Părau Călin'ii)*: Pîrîu cu apă puțină pe marginea căruia cresc călini.
129. *Pîrîul lui Niculae (Părau li N'iculaie)*: Finaț pe vale.
130. *Pîrîul Podarului (Părau Podaruli)*: Pîrîu pe lângă casa Podarului (poreclă).
131. *Pîrîul Rusului (Părau Rusuli)*: Finaț pe lângă un pîrîu; proprietarul era poreclit Rusu.
132. *La Pîrîul Sălășigului (La Părau Salașigului)*: Finaț de vale la hotarul cu satul Sălășig.
133. *Podul Birsei (Podu Birsî)*: Pod între satele Domnîn și Bîrsa.
134. *La Podul Dejii (La Podu D'ejîl)*: Teren arabil aproape de valea Dejii.
135. *La Pod*: Teren arabil lângă valea Sălajului.
136. *Podul Satului (Podu Satuli)*: Pod în mijlocul satului.
137. *La Poieți*: Livadă pe locu lunde erau grajdurile popii.
138. *La Ponoare (La Ponoară)*: Pășune; aici își fac viezurii vizuină.
139. *Pomăria lui Zaharie (Pomăria li Zaharie)*: Livadă pe o coastă.
140. *Poenii Poîn'ii*: Teren arabil obținut în secolul XVIII prin defrișări.
141. *La Pomi (La Pomn'ii)*: Teren arabil și pășune pentru oi¹⁵.
142. *Pășunea Cailor*: Pășune în nordul satului.
143. *La Pîrpor*: Drum în pantă.
144. *La Prunii lui Anton*: Teren arabil mărginit de o perdea de pruni.
145. *La Prunii lui Chipitt*: Teren arabil; numele îi vine de la un om ce avea pămînt aici Chipiti (poreclă).
146. *La Prunii lui Cordobuș*: Teren arabil; Cordobuș = cel ce a fost în Spania la Cordoba (poreclă).
147. *La Prunii Florii*: Teren arabil înconjurat de două șiruri de pruni.

¹⁵ La Pomi, toponim semnalat și în monografia lui P. Mor, este un caz tipic de schimbare a denumirii locului: de La Pomi s-a numit La Fîntînă, iar mai nou La Saivane, aici fiind amplasate saivanele de oi.

148. *La Prunți Neamțului*: Teren arabil lângă un șir de pruni plantați de Neamțu (poreclă).
149. *La Prunți*: Drum în hotar pe marginea căruia se întinde un șir de pruni.
150. *La Punte (La Punt'e)*: Teren arabil; pe aici se trece peste Valea Poienilor.
151. *La Răchităle Coratorului*: Teren arabil lângă un șir de răchită.
152. *La Răchita Puului (La Răt'ita Puului)*: Fînaț; lângă o răchită fostă a Puului Cioranului (poreclă).
153. *La Răchita Ștăuarului (La Răt'ita Ștăuaruli)*: Teren arabil lângă pădure unde avea pămînt Ștăuarul (tescarul).
154. *La Recea (la Răcea)*: Teren arabil lângă fîntina cu acest nume.
155. *La Restenire*: Pășune lângă o troiță în vestul satului.
156. *Rilat*: Locul unde este cimitirul evreiesc.
157. *Rîpa Chișului*: Fînaț pe o coastă abruptă.
158. *Rîpa Nășanului*: Un pîrîu cu țârm abrupt unde cresc arțari.
159. *La Rîpa Pîtosului (La Rîpa Pt'itosuli)*: Fînaț pe o vale cu salcîmi. Pîtosul era un om cocoșat, cu pită în spate.
160. *Rîpa Titului*: Pășune cu salcîmi (Titu, poreclă; chit = om înalt).
161. *Rîtul Borzului (Rîtu Borzuli)*: Fînaț înconjurat de teren arabil.
162. *Rîtul lui Dobleac (Rîtu li Doboleac)*: Fînaț într-un loc mlăștinos care a fost a lui Doboleac (dobașul).
163. *La Rîtul Fătului (La Rîtu Fătuli)*: Fînaț între păduri.
164. *La Rîpa Goriții (la Rîpa Goriți)*: Teren arabil lângă o vale.
165. *Rîtul lui Hîrgalău (Rîtu li Hîrgalău)*: Fînaț; Hîrgalău (poreclă).
166. *În Rîturi*: Extremitatea sudică a satului; înainte erau fînaț.
167. *În Rîtul lui Iștoc*: Teren arabil lângă satul Bulgari.
168. *Rîtul Muscanului (Rîtu Muscanuli)*: Fînaț, fostă proprietate a unui om poreclit Muscan pentru că vorbea biziit.
169. *În Rîtul Neamțului*: Teren arabil obținut prin destelenire.
170. *Rîtul Popii*: Fînaț mlăștinos ce aparținea preotului.
171. *Rîtul Picului (Rîtu Piculi)*: Teren arabil; înainte a fost fînaț.
172. *Rîtul Rusului (Rîtu Rusuli)*: Fînaț înconjurat de teren arabil.
173. *Rîtul lui Silvan (Rîtu li Silvan)*: Fînaț de luncă; Silvan (nume).
174. *Rîtul Sirbului (Rîtu Sirbuli)*: Fînaț; Sirbu (poreclă).
175. *În Sălaș*: Fînaț de luncă dincolo de Valea Sălașului.
176. *La Scoruș*: Teren arabil; numele îi vine de la copacii de aici.
177. *La Semînțeri*: Pășune; numele îi vine de la stejarii seculari de aici (semn-țeri).
178. *La Spîrticău (La Spîrt'icău)*: Loc în sat unde locuia un om poreclit Spîrticău pentru că rupea hîrtii.
179. *La Ștîmp (La Șt'împ)*: Vîrf de deal unde se făcea focul de semnalizare în feudalism.
180. *La Stup'tîntă*: Teren arabil în care se ascund furișorii și bondarii.
181. *Susani (Susan'i)*: Parte a satului pe deal¹⁶.
182. *La Șapte Peri (La Șapte Peri)*: Loc în pășune unde sînt șapte peri pădureți¹⁷.
183. *Surîna lui Cocordel*: Teren arabil; aici avea o fișie de pămînt Cocordel (poreclă).
184. *La Stiubei (La St'iubei)*: Fînaț unde există scorburi de răchită.
185. *Sutăița*: Teren arabil unde ies ciutele din pădure.
186. *La Tăuș*: Teren arabil lângă o baltă.
187. *La Tăul Băsăștenii (La Tăul Băsăș'ten'ii)*: Teren arabil lângă balta Băsăștenii (femeie venită din Băsești).
188. *Tăul lui Chipiti*: Baltă făcută de Chipiti (poreclă).

¹⁶ Părții de sat Susani, bătrînii îi spun Pe Cîmp pentru că aici s-au construit case abia în secolul XX.

¹⁷ Pentru odihna oamenilor și a vitelor în cîmp se lăsau copaci pentru umbră: peri, pruni, nuci, etc.

189. *La Tăul Dubuțului*: Livadă în care se găsește o baltă. Numele îi vine de la porecla Dubuț (năpădit).
190. *La Tăul lui Fabian (La Tău li Fabian)*: Livadă de meri.
191. *La Tăul Păduricii (La Tău Păduricii)*: Loc în pășune unde exista o baltă.
192. *Tăul Podarului (Tău Podaruli)*: Teren arabil pe loc apăsos.
193. *La Tăul Poprichii*: Teren arabil fost a Poprichii (poreclă).
194. *La Teglărie (La T'eglărie)*: Teren arabil unde se făceau cărămizi.
195. *În Temeteu (În Temet'eu)*: Cimitirul satului.
196. *În Toag*: Teren arabil pe fosta moșie a lui Cocian.
197. *Toagul Mic*: Teren arabil lângă sat.
198. *Tiznic (T'izn'ic)*: Hotar (furdulău) aproape de Pădurea Dosului.
199. *Tocile*: Pădure de foioase unde se află pietre bune de făcut tocile.
200. *La Toporu*: Deal unde se extrage arină; aici locuia Toporu (poreclă).
201. *La Trei Peri*: Loc în pășune¹⁸.
202. *La Tufă*: Teren arabil la capătul căruia se află o tufă de loză.
203. *Tufoi*: Pădure de tufani lângă satul Deja.
204. *Țighireaua*: Deal cu teren arabil și vii. Numele îi vine de la țigără (vîrcolac) care în credința sâtenilor mînca luna cînd apărea pe creasta dealului; tot aici se credea că umblă strigoi.
205. *Ticlu*: Pădure pe un deal înalt.
206. *Ulița Dunghenilor*: Uliță pe care stau Dunghenii (poreclă).
207. *La Ursoaia*: Fînaț lângă o fîntînă unde se adăpa o ursoaică.
208. *Valea Poienilor (Valea Poien'ilor)*: Vale ce desparte Hotarul Poieni de Pădurea Dosului.
209. *Valea Porcului*: Vale în pădure unde vin mistreții să se adape.
210. *Valea Recii (Valea Răcii)*: Parte a satului pe unde trece valea cu acest nume.
211. *Valea Tiznicului*: Fînaț pe teren inundabil.
212. *Valea Toadiei (Valea Toad'ii)*: Vale ce curge pe lângă sat. Numele îi vine de la Toader.
213. *Vâlcei*: Teren arabil lângă sat.
214. *Vătaștină (Vătașt'ină)*: Fînaț în loc mlăștinos.
215. *Viile Bătrîne (D'iile Bătrîn'e)*: Teren arabil unde au fost vii.
216. *La Via Bănosului (La D'ia Bănosuli)*: Teren arabil pe coastă. Aici avea vie Bănosul (poreclă).
217. *La Via lui Bulbuc (La D'ia li Bulbuc)*: Teren arabil și fînaț; aici avea vie Bulbuc (poreclă).
218. *La Via lui Cioroscău*: Teren arabil lângă via lui Cioroscău (poreclă), care umblă după ciori.
219. *Via Coceneset (D'ia Cocen'est)*: Pășune în pantă unde era via boierului Cocian (Coceneasa fiind soția lui).
220. *La Via Indreichii (La D'ia Indreichii)*: Teren arabil lângă via plantată de Indreica.
221. *Pe Via lui Iștoc (Bă D'ia li Iștoc)*: Teren arabil în pantă unde cîndva au fost vii.
222. *La via lui Iuănaș (La D'ia li Iuănaș)*: Teren arabil lângă care se află o vie.
223. *La Via Lângului (La D'ia Lânguli)*: Vii lângă pădure; Langu este porecla unui om ce avea vie aici.
224. *La via Mițuchii*: Teren arabil lângă via Mițuchii (poreclă).
225. *La Via Nădișanului (La D'ia Nădișanuli)*: Teren arabil lângă via lui Nădișan (nume).

¹⁸ Prunii plantați în perdele aveau rolul de a opri alunecările de teren. Merii nu erau lăsați să crească în cîmp încă din perioada cînd se folosea ogorul (pîrlogul) pentru că toamna vitele se înecau cu mere. De-a lungul satului exista la începutul secolului nostru un șir de meri care au fost înlocuiți cu duzi.

226. *Vîile Tîznicului (D'tile T'îzn'îculi)*: Vii în hotar.
 227. *La Via Todului (La D'ia Toduli)*: Finaț pe care a fost o vie plantată de Todu (Toader).
 228. *Vîțnal*: Drum prin hotar ce leagă satele Domnin și Bulgari.

IOAN CIOCIAN

ASPECTS DE LA TOPONYMIE DU VILLAGE DOMNIN (DÉP. DE SĂLAJ)

(R e s u m é)

La toponymie du village Domnin a les traits spécifiques de la toponymie des villages de notre département. Les anciens noms topiques sont liés spécialement à la configuration et à l'usage de la terre de la féodalité et on les complète avec d'autres noms topiques qui ont la source dans le changement de la propriété des parcelles.

Les limites des villages sont très étendues et dans nous trouvons un très grand nombre de microtoponymies qui sont axés trouver un point de repère dans le cadre d'une partie des limites du village: des arbres, des sources d'eau, des fontaines, des ruisseau, des chemins.

La présente étude se propose d'enregistrer tous les toponymes de cet ancien village roumain ayant à la base des informations des archives et les questionnaires obtenus par des investigations sur le terrain parce que avec le temps le nombre des personnes qui connaissent et détail les vieilles dénominations (noms) topiques est trop petit. Les changements de l'emploi agricole des vieilles parcelles ont effacées de la mémoire des villageois les anciens noms topiques pendant que des autres viennent de paraître.